

Tabela

Maksymalne wydajności najlepszych 11 krów rasy czeskiej pstrej spośród stawki prezentowanej na wystawie

Numery		Data urodzenia	Mleko kg	Tłuszcz		Białko	
kata-logowy	identyfikacyjny			%	kg	%	kg
38	045857328	26.08.2001	5817	4,06	236	3,73	217
39	119546105	16.10.2001	5768	4,70	271	3,97	229
40	129041502	18.08.2001	7049	4,16	293	3,75	264
41	117045503	21.09.2001	6742	3,57	241	3,93	265
55	124089502	9.12.2000	6973	4,50	314	3,89	271
57	117016503	16.05.2001	7063	3,79	268	3,84	271
60	116947503	6.05.2001	6912	4,43	300	3,75	259
61	119930111	25.03.2001	6983	5,34	373	3,98	278
65	115327502	1.04.1999	7653	4,03	307	3,70	282
72	043047328	10.12.1999	8147	5,03	413	4,13	328
78	028909503	9.05.1997	8351	4,57	382	3,80	317

wartości 3,56% (249 kg); rasa h.f. – 10 500 kg mleka, o wartości 3,16% (332 kg). W Czechach do poprawy efektywności chowu bydła dąży się nie poprzez uzyskiwanie maksymalnych wydajności w laktacji, ale poprzez ich regularną 7-8-krotną powtarzalność. Moim zdaniem takie podejście, tj. umiar w naśladowaniu wzorców, generowanych zaślepieniem w dążeniu do jak największych wydajności i doraźnych zysków nawet kosztem gwałcenia i łamania elementarnych praw natury, wyszłoby na zdrowie polskiej hodowli.

Na koniec kilka spostrzeżeń nieco innego rodzaju, które warto odnotować. Mimo, że wystawa w Litomyślu odbywała się w dni powszednie (czwartek, piątek) na parkingach trudno było znaleźć wolne miejsce, zainteresowani przybywali z różnych stron, nie tylko z Czech i Słowacji, samochodów z polską rejestracją nie zauważyłem. Miejsca na widowni wokół areny były stale wypełnione. Wśród zwiedzających było sporo młodzieży, a nawet dzieci w wieku przedszkolnym, którym opiekunowie wytrwale tłumaczyli korzyści z utrzymywania zwierząt gospodarskich, wzbudzając wyraźne ich zainteresowanie.

W bezpośrednim sąsiedztwie głównej hali, w specjalnych pawilonach, rozlokowane były stoiska firm oferujących różnorodny sprzęt i narzędzia, przydatne zarówno w fermach wielkotowarowych, jak i w małych gospodarstwach, w amatorskim chowie małych zwierząt, a nawet przy dokarmianiu ptactwa żyjącego na swobodzie. Różnorodność tych propozycji i pomysłowość rozwiązań technicznych przyprawiała o zawrót głowy.

U naszych sąsiadów można zaobserwować renesans drobnotowarowego chowu owiec, drobiu, królików itp. Sprzyja temu skup produktów prowadzony przez związki hodowców, co z kolei wpływa na ograniczenie udziału pośredników pomiędzy producentami a handlem czy przemysłem przetwórczym.

System IRZ a znakowanie produktów żywnościowych

System Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt, poprzez ujednoczenie identyfikacji zwierząt i tym samym umożliwienie sprawowania efektywnej kontroli nad ich przemieszczaniem, jest jednym z narzędzi pomocnych w walce z rozprzestrzenianiem się chorób zakaźnych zwierząt. Gromadzone w rejestrze informacje służą dokumentowaniu historii zwierząt, dzięki czemu możliwe jest szybkie i dokładne prześledzenie wszystkich etapów ich życia.

Przy pomocy informacji zawartych w Centralnej Bazie Danych możliwe jest więc prześledzenie drogi, jaką przebyło zwierzę od momentu urodzenia do jego śmierci. Zbiór tych danych stanowi zatem znakomite źródło do weryfikacji informacji dotyczących zwierzęcia, znajdujących się na etykietach dołączanych do każdego elementu lub porcji mięsa wołowego, a także w dziennikach badania przedubojowego zwierząt rzeźnych i badania poubojowego mięsa zwierząt rzeźnych, prowadzonych przez lekarzy weterynarii.

Zgodnie z przepisami, obowiązującymi w zakresie znakowania i etykietowania mięsa, mięso podlega:

- ♦ znakowaniu w zależności od oceny mięsa dokonanej w wyniku badania poubojowego;
- ♦ dodatkowemu znakowaniu jeżeli zostało pozyskane ze świń, kóz i owiec poddanych ubojowi we własnym gospodarstwie i będzie wykorzystane wyłącznie na własne potrzeby.

Obowiązkowy system znakowania mięsa wołowego gwarantuje możliwość prześledzenia powiązania między informacjami identyfikującymi tuszę (jej ćwierć lub mniejszą porcję mięsa) a informacjami identyfikującymi konkretne zwierzę lub zwierzęta, z których mięso to pochodzi lub (jeżeli spełnia to wymogi sprawdzalności i dokładności informacji) identyfikującymi grupę zwierząt.

Wszystkie kraje rozprowadzające mięso wołowe na rynkach UE obowiązane są znakować je zgodnie z przepisem Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE), nr 1760/2000 z 17 lipca 2000 r., ustanawiającym system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczącym etykietowania wołowiny i produktów z wołowiny. Zgodnie z powyższym przepisem etykiety, dołączane do każdego elementu lub porcji mięsa wołowego przeznaczonego do spożycia i wprowadzanego na rynek, powinny w szczególności zawierać:

- 1) numer identyfikacyjny zwierzęcia;
- 2) nazwę kraju i datę urodzenia zwierzęcia;
- 3) nazwę kraju, w którym zwierzę było chowane;

4) nazwę kraju, w którym znajduje się rzeźnia, gdzie dokonano uboju oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny tej rzeźni;

5) nazwę kraju, w którym znajduje się zakład, gdzie dokonano rozbioru mięsa oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny tego zakładu.

Pierwsze cztery elementy możliwe są do zweryfikowania w Systemie IRZ. Dotyczy to zwłaszcza ciągu informacji identyfikujących pochodzenie mięsa i sięgających wstecz do daty i miejsca urodzenia zwierzęcia. Możliwe jest to dzięki temu, że System Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt, nad którym nadzór sprawują organy Inspekcji Weterynaryjnej składa się z następujących elementów:

- znaków identyfikacyjnych zwierząt (kolczyk lub tatuaż),
- paszportów bydła,
- ksiąg rejestracji prowadzonych w gospodarstwach,
- skomputeryzowanej bazy danych.

Na identyfikację składa się oznakowanie zwierzęcia **numerem identyfikacyjnym indywidualnym** – w przypadku bydła, owiec i kóz lub **stadnym** – w przypadku świń. Oznakowania dokonuje się poprzez: założenie bydłu kolczyków z numerem identyfikacyjnym zwierzęcia; wytatuowanie numeru identyfikacyjnego zwierzęcia owcy i kozie albo założenie na lewe ucho kolczyka z numerem identyfikacyjnym zwierzęcia; wytatuowanie świni numeru identyfikacyjnego zwierzęcia albo założenie na lewe ucho kolczyka z numerem identyfikacyjnym zwierzęcia. Kolczyki, którymi znakuje się zwierzęta, zawierają logo Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz numer identyfikacyjny zwierzęcia, składający się z kodu kraju (PL) i 12 cyfr. Tatuaż składa się z numeru identyfikacyjnego. Ponadto dla każdej sztuki bydła, którą zarejestrowano, wydaje się **dokument identyfikacyjny – paszport**, który zawiera dane identyfikacyjne zwierzęcia, w tym m.in.: datę urodzenia, numer identyfikacyjny, płeć, rasę, miejsce przetrzymywania i powinien towarzyszyć zwierzęciu przez całe życie.

Rejestracja polega na ewidencjonowaniu zwierząt w **księgach rejestracji**, prowadzonych przez posiadaczy zwierząt, odrębnie dla każdego stada poszczególnych gatunków zwierząt, w formie książkowej lub przy zastosowaniu systemów informatycznych. Wpisu do księgi rejestracji dokonuje się w języku polskim, w terminie 7 dni od dnia zaistnienia zdarzenia, w sposób trwały i czytelny. Dane zwierzęcia, zawarte w księdze rejestracji lub wydrukach, przechowuje się przez okres 3 lat od dnia ubycia tego zwierzęcia ze stada. Ponadto ewidencję zwierząt prowadzi się w **rejestrze zwierząt oznakowanych** (informatyczna baza danych), prowadzonym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz jej struktury terytorialne. Podstawą do tworzenia rejestru są dane identyfikacyjne zwierząt i ich posiadaczy, a także dane o urodzeniach, przemieszczeniach, padnięciach, uboju i utylizacji zwierząt.

Dane rejestrowane w Systemie IRZ uzyskiwane są od posiadaczy zwierząt, którzy mają obowiązek:

♦ zgłoszenia siedziby stada do rejestru w celu nadania przez System IRZ numeru identyfikacyjnego;

♦ zgłaszania wszystkich zdarzeń dotyczących zwierząt, tzn.:

- rejestracji zwierzęcia (urodzenie, przywóz, kupno z państwa UE);
- przemieszczenia zwierzęcia (kupno, sprzedaż, wywóz, sprzedaż do państwa UE);
- padnięcia;
- uboju;
- utylizacji.

Dla zapewnienia wiarygodności Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt niezwykle istotne jest terminowe zgłaszanie (przez posiadaczy zwierząt) zdarzeń dotyczących zwierząt, z uwagi na konieczność bieżącego śledzenia całej historii zwierzęcia. W tym celu dotarcie do posiadaczy zwierząt i uświadomienie im konieczności zgłaszania wyżej wymienionych zdarzeń do Biur Powiatowych ARiMR (na prawidłowo wypełnionych formularzach w ustawowo przewidzianych terminach) jest jednym ze sposobów pozwalających na zapewnienie prawidłowej realizacji zadań Agencji. Jednym z instrumentów realizacji tego zadania jest ścisła współpraca z instytucjami pracującymi w otoczeniu rolnictwa, dzięki której Agencja będzie miała możliwość dotarcia do większości posiadaczy zwierząt.

Na wiarygodność systemu ma jednak wpływ przede wszystkim system kontroli, realizowany w ramach Systemu IRZ. System ten obejmuje:

♦ kontrolę administracyjną, polegającą na sprawdzeniu w Systemie IRZ poprawności i terminowości składania zgłoszeń zdarzeń przez posiadacza zwierząt;

♦ kontrolę interwencyjną, polegającą na sprawdzeniu niezgodności powstałych w Systemie IRZ, które nie zostały wyjaśnione po przeprowadzonych kontrolach administracyjnych;

♦ kontrolę na miejscu, prowadzoną przez właściwe władze (przepisy ustawodawstwa polskiego wskazują Inspekcję Weterynaryjną jako instytucję właściwą do realizacji kontroli), obejmującą rocznie przynajmniej 10% siedzib stad utrzymujących bydło.

Sprawdzaniem objęte jest w szczególności:

- właściwe oznakowanie zwierząt tatuażem;
- właściwe oznakowanie zwierząt kolczykami (czy zwierzęta mają kolczyki, czy są to kolczyki zgodne z wymaganiami oraz czy zwierzęta mają właściwą liczbę kolczyków);
- wyposażenie bydła w paszporty;
- właściwe prowadzenie Księgi Rejestracji (zgodność danych zawartych w Systemie IRZ ze stanem w księdze i stanem faktycznym).

Wszystkie omówione elementy Systemu IRZ oraz działania podejmowane na rzecz zapewnienia wiarygodności danych pozwalają na wzmocnienie bezpieczeństwa żywności i obrotu żywnością. Działania te, mające na celu ochronę zdrowia ludzi i zwierząt, skutkują wzrostem zaufania co do jakości mięsa i produktów mięsnych, a tym samym mają wpływ na poziom spożycia mięsa wołowego, powodując w rezultacie wzmocnienie i utrwalenie rynku wołowego.

Departament Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa